

C-827/19. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2019. november 13.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Audiencia Provincial de Pontevedra (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. október 29.

Fellebbezők:

D.A.T.A.

L.F.A.

A.M.A.G.

L.F.A.

J.G.C.

S.C.C.

A.C.V.

A.A.G.

A.C.A.

L.C.A.

N.P.B.

P.C.A.

Ellenérdekű fél:

Ryanair D.A.C. [eredeti 1. o.]

Az alapeljárás tárgya

Több utas (a továbbiakban: fellebbezők) által, a Ryanair D.A.C. légitársasággal (a továbbiakban: ellenérdekű fél) szembeni követelésüket részben elutasító, elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett fellebbezés.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A 261/2004/EK rendelet 5. cikke (3) bekezdésének értelmezése iránt az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett kérelem.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1 A 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében „rendkívüli körülménynek” minősül-e a munkafeltételek javítására irányuló igényérvényesítés érdekében egy szakszervezet által szervezett sztrájkhoz való jog gyakorlása a légi fuvarozó szolgálatában álló személyzet részéről – ha azt nem a munkáltató valamely előzetes döntése indokolja, hanem a munkavállalók igényérvényesítésére irányul –, vagy épp ellenkezőleg, a légi fuvarozó tevékenységéhez szervesen kapcsolódó körülményről van-e szó?
- 2 A felmerült jogvitához hasonló körülmények között a légi fuvarozó köteles-e bármilyen jogszerűen megengedett intézkedés megtételére – különösen, ha a sztrájkjog gyakorlását a jogszabály által megkövetelt módon előzetesen közölték vele –, mint például a sztrájk által nem érintett más társaságok járatai igénybevételeinek biztosítására?
- 3 Releváns-e a légitársaság fedélzetén szolgálatot teljesítő személyzet sztrájkjának a 261/2014 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése szerinti „rendkívüli körülményként” történő minősítése szempontjából a sztrájk feloldásának módja, különösen, ha arra a konfliktusban érintett felek által tett kölcsönös engedmények útján kerül sor?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (1), (2) és (12) preambulumbekzdése, valamint 5. cikkének (3) bekezdése.

2017. május 4-i Pešková és Peška ítélet, C-315/15, EU:C:2017:342; 2018. április 17-i TUIfly GmbH ítélet, C-195/17, EU:C:2018:258. [eredeti 2. o.]

A tényállás és az alapeljárás rövid ismertetése

- 4 Az alapeljárásban fellebbező tizenhat személy a Ryan Air légitársaság weboldalán keresztül vásárolt oda-vissza jegyet a Porto-Carcassone útvonalon közlekedő légijáratra. Amikor ezek az utasok 2019. április 1-jén megjelentek a carcassonne-i repülőtéren a visszafelé tartó légijárat (amelynek menetrend szerinti indulási ideje 15:25 perc volt) igénybevétele érdekében, azt a tájékoztatást kapták, hogy a szóban forgó járatot törölték a légitársaság fedélzeten szolgáltatást teljesítő személyzetének sztrájkja miatt. A légitársaság felajánlotta az utasok számára a lehetőséget, hogy a következő napon repüljenek, reggel 8:15-kor, ugyanezen légitársaság járatán, a toulouse-i repülőtérrel Madridba, 9:35 perces érkezéssel.
- 5 Figyelemmel arra, hogy sem a toulouse-i repülőtérig, sem Madridtól Vigóig semmilyen közlekedési eszközt, sem ételt, sem szállást nem biztosítottak az utasok számára, keresetet terjesztettek elő az elsőfokú bíróság előtt, amelyben egyfelől 1216,59 euró összegű kifizetést követeltek közlekedési- és szállásköltségek címén (a költségek 2067,92 eurót tettek ki, azonban a légitársaság 731,33 euró összegben kifizetést teljesített), és másfelől 3750 euró kártérítés címén a járat törlése miatt (250 euró utasonként).
- 6 A légitársaság a keresetre adott írásbeli ellenkérelmében elismerte az utasok által követelt közlekedési és étkezési költségek kifizetésére vonatkozó igényt, azonban megtagadta bármilyen kártérítés kifizetését a járat törlése miatt, azt állítva, hogy a szóban forgó járat törlés oka a Ryan Air légiutas-kísérő személyzetének sztrájkja, amelyet egy portugál szakszervezet hívott össze március 29-ére, április 1-jére és 4-ére bejelentett munkaleállásokkal, hozzátéve, hogy ellenőrzési körén kívül eső okról van szó. Hangsúlyozta, hogy a sztrájk oka nem „a munkafeltételek különös megváltozása”, hanem „munkaügyi igények előzmények nélküli kezdeményezése” (említésre kerül a minimális bér, az apasági szabadság és a fegyelmi elbocsátások tilalma) a légi szolgáltatást teljesítő személyzet részéről, és azzal érvelt, hogy az ügyre nem alkalmazandó a Bíróság C-195/17. sz. TUIfly GmbH ügyben hozott ítéletében kialakított ítélkezési gyakorlat.
- 7 Az elsőfokú bíróság által hozott ítélet részben helyt adott a kereseti kérelemnek, 1216,59 euró és kamatai megfizetésére kötelezve a légitársaságot, elutasította azonban a járat törlése miatt bármely kártérítés megfizetését, mivel úgy ítélte meg, hogy a személyzet tagjai részéről a sztrájkjog gyakorlása rendkívüli, előre nem látható és el nem kerülhető körülmény, figyelemmel arra, hogy jogilag lehetetlen a sztrájkoló munkavállalók helyettesítése.
- 8 Az utasok fellebbezési kérelmet terjesztettek elő a szóban forgó ítélettel szemben, hivatkozva a spanyol bíróságok különböző határozataira azon álláspont alátámasztása céljából, amely szerint a fuvarozónak bizonyos körülmények között, mint például a jelen ügyben, bizonyítania kell, hogy észszerű intézkedések útján – többek között a sztrájk megszervezését megelőző tárgyalási eljárás során – nem tudta elkerülni a járat törlését, és azt állították, hogy [eredeti 3. o.] a légitársaság munkavállalóinak munkaügyi igényérvényesítése a tevékenységi területének

részét képezi, ezért nem tekinthető az utasokkal szembeni kártérítési kötelezettség alól mentesítő, rendkívüli körülménynek.

- 9 A légitársaság vitatja a fellebbezési kérelemben foglaltakat, fenntartva, hogy a sztrájk rendkívüli körülménynek minősül, amely a munkáltató számára elkerülhetetlen, mivel semmilyen intézkedést nem tehet a megállapodás szerinti munkabeszüntetésekkel szemben, figyelemmel arra, hogy a portugál jog tiltja a sztrájkoló munkavállalók helyettesítését. A légitársaság is számos spanyol bírósági és hatósági határozatra hivatkozik, amelyek a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdését alkalmazva ekként határoznak.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid ismertetése

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése különös kötelezettségeket ír elő a légitársaság számára az utasokkal szemben a járat törlése esetére (segítség, tájékoztatás és kártalanítás). A szóban forgó cikk (3) bekezdése kivételként rögzíti, hogy a légitársaság nem köteles kártalanítást fizetni „ha bizonyítani tudja, hogy a járat törlését olyan rendkívüli körülmények okozták, amelyeket minden észszerű intézkedés ellenére sem lehetett volna elkerülni”.
- 11 Ezt követően a kérdést előterjesztő bíróság összefoglalja az Európai Unió Bíróságának a légitársaságok az utasokkal szembeni kártalanítási kötelezettségek alól mentesítő, „rendkívüli körülmények” fogalmára vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint, mivel a kártalanítás mint általános kötelezettség alóli kivételről van szó, megszorító értelmezést kell alkalmazni.
- 12 Általánosan a C-315/15. sz. Pešková és Peška ítéletre hivatkozik, amelynek 22. pontjában a Bíróság megállapította, hogy rendkívüli körülmények minősülhetnek „az olyan események, amelyek jellegüknél vagy eredetüknél fogva nem tartoznak az érintett légitársaság rendes tevékenységi körébe, és annak tényleges befolyásán kívül esnek”. Mindazonáltal nem elegendő a rendkívüli körülmények fennállása, hanem az is szükséges, hogy a légitársaság igazolja, hogy e körülményeket minden észszerű intézkedés ellenére sem lehetett volna elkerülni. Így tehát az idézett ítélet 28. pontja értelmében a rendkívüli körülmény mentesítő jellegére hivatkozni kívánó félnek kell bizonyítania, „hogy azokat semmiképpen nem lehetett volna elkerülni a helyzetnek megfelelő intézkedésekkel, azaz olyan intézkedésekkel, amelyek e rendkívüli körülmények bekövetkezésének időpontjában megfelelnek különösen az érintett légitársaság által műszakilag és gazdaságilag elviselhető feltételeknek”.
- 13 Azzal a konkrét kérdéssel kapcsolatban, hogy rendkívüli körülménynek tekinthető-e a sztrájkjog gyakorlása a légitársaság kabinszemélyzete részéről, [eredeti 4. o.] ami azzal a hatással jár, hogy a fuvarozót mentesíti a kártalanítási kötelezettség alól, a kérdést előterjesztő bíróság a C-195/17. sz. TUIfly GmbH ügyben hozott ítéletre hivatkozik, amelynek rendelkező része kimondja, hogy a légitársaság személyzet jelentős részének olyan spontán távolléte, mint amely a szóban

forgó alapügyben szerepel, nem tartozik a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „rendkívüli körülmények” fogalma alá.

- 14 Mindazonáltal, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza a különbségeket a jelen ügy és a TUIfly ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló helyzet között, vagyis, hogy abban az ügyben a légitársaság váratlanul bejelentette az átszervezésre vonatkozó terveit és a munkabeszüntetéseket nem hirdették meg előzetesen, emiatt azt a helyzetet „vad sztrájknak” minősítették. Az ítélet érvelése kiemeli, hogy az ilyen intézkedéseket kísérő szociális következményekből eredő kockázatokat úgy kell tekinteni, hogy azok az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe tartoznak, és nem releváns az a körülmény, hogy a sztrájk vad sztrájknak minősíthető-e.
- 15 A jelen ügyben, éppen ellenkezőleg, a munkabeszüntetések – legalábbis látszólag – nem a munkáltató által előzetesen elfogadott, a munkavégzés körülményeit érintő változtatásból fakadtak, hanem általános szakszervezeti igényérvényesítésről volt szó, amelynek célja a munkafeltételek javítása a szakszervezet által megszervezett sztrájk segítségével.
- 16 E különbségekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságban kétségek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a sztrájkjog gyakorlása a munkavállalók részéről a munkáltató általános ellenőrzési körébe tartozik-e. A TUIfly ítéletben foglaltak alapján lehet azzal érvelni, hogy a munkaügyi konfliktusok a munkáltató rendes tevékenységének részét képezik, amelyek elkerülhetőek a munkavállalók követeléseinek észszerű kielégítése útján, vagy akár a sztrájkroló szóló előzetes értesítés időszakában olyan intézkedések elfogadása útján, amelyekkel elkerülhető a járatok törlése. Mindazonáltal a jelen ügyben nem egyértelmű, hogy mely konkrét intézkedéseket lehetett volna elfogadni e célból, vagy hogy a munkáltató a 261/2004 rendelet alapján köteles-e elfogadni bármilyen jogszerűen megengedhető intézkedést, mint például más, a sztrájk által nem érintett légitársaságnál járatok igénybevételeét biztosítani.
- 17 Ugyancsak nem világos, hogy a konfliktus megoldásának módja (a munkavállalók által tett valamennyi javaslat elfogadása útján vagy a felek által tett kölcsönös engedmények útján) releváns lehet-e annak megítélése során, hogy a sztrájk elkerülhető lett volna-e a légi fuvarozó által, és végső soron, hogy a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében „rendkívüli körülménynek” minősíthető-e, vagy sem. **[eredeti 5. o.]**